
REDACTIONEEL

De sociale psychiatrie gaat een spannende tijd tegemoet nu er nieuwe verkiezingen voor de deur staan en daarna de onderhandelingen worden gevoerd voor een nieuwe regering. Waarbij het nu al duidelijk is dat er bezuinigingen worden doorgevoerd. Is er wel eens een tijd geweest waarin er niet bezuinigd hoefde te worden? Er wordt voortdurend geroepen dat er bezuinigingen dienen plaats te vinden en ondertussen staat de portemonnee blijkbaar wagenwijd open. Volgens het Interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) GGZ zijn de kosten voor de GGZ in tien jaar tijd met 110% gestegen, hetgeen niet verklaard kan worden uit demografische ontwikkelingen. Uit het bevolkingsonderzoek Nemesis-2 dat door het Trimbos-instituut is uitgevoerd blijkt dat de psychische gezondheid van de Nederlandse bevolking tussen 1996 en 2009 nagenoeg gelijk is gebleven. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat mensen met een lagere opleiding drie keer zoveel kans op een psychische aandoening hebben. Nu proberen de ambtenaren in Den Haag voorstellen te lanceren om de kosten te drukken door een eigen bijdrage in te voeren voor de opname in een psychiatrisch ziekenhuis omdat er nergens zo veel wordt opgenomen als in Nederland. Terwijl de wetmakers tegelijk vaststellen dat het dbc-systeem uitnodigt om meer zorg te verlenen dan strikt noodzakelijk is en dat er meer prikkels moeten komen om de ambulante zorg te versterken. Minder specialistische zorg voor lichtere aandoeningen, zoals Hutschemaekers het enkele jaren geleden al introduceerde met het begrip 'getrapte zorg': vooral in de eerste lijn 'goede eenvoudige' zorg aanbieden en pas specialistisch wanneer dat geïndiceerd is. Er kunnen vele, ook tegenstrijdige, conclusies worden getrokken uit deze korte opsomming van onderzochte feiten. Wat vooral opvalt is de sterke toename van bureaucratische regelgeving en dat het beleid de kosten, onbedoeld, opjaagt. En dan is het wel erg simpel om te stellen dat een eigen bijdrage een deel van de oplossing is. Zeker als we het Nemesis-2 onderzoek mogen geloven dat kansarme mensen een groter beroep doen op hulp uit de GGZ. Misschien moeten we in de GGZ toch eens beter gaan kijken naar de gevolgen van armoede, gebrek aan zinvolle dagactiviteiten, sociale positie en eenzaamheid. Want de bonushouders slagen er nog steeds in hun eigen positie te verbeteren, ondanks het feit dat er bezuinigd moet worden.

In dit nummer krijgt u weer een gevarieerd aanbod aan artikelen voorgeschoteld. **Anne Mieke Epema** beschrijft in *Autisme binnen de langdurende ambulante volwassenenzorg van de GGZ* dat er sprake is van een forse kennistoename over autisme en dat de diagnostiek sterk verbeterd is, maar dat de kennis nog nauwelijks doorgedrongen lijkt te zijn in het ambulante veld. Laat staan dat er sprake is van een passend aanbod.

In *Hoe was het vandaag op 't internet* gaat **Bea van 't Hul** in op mogelijkheden en kansen die het internet aan de jeugd biedt, maar gaat ze ook in op de risico's die het internet en online-gamen met zich mee brengen. Ze heeft een aantal praktische handvatten voor opvoeders en hulpverleners om een inschatting te maken of er sprake is van mogelijkheden dan wel de iatrogene werking van het internet.

Cor Hoffer is een bekende op het gebied van interculturele hulpverlening en van zijn hand verschijnt het artikel *De beleving van psychische ziekten onder allochtone Nederlanders; suggesties voor de praktijk*. Hij wijst op het belang van de culturele context die mensen vormt en tegelijk dat ieder individu daar zelf een bijdrage aan levert.

Voor hulp aan allochtone Nederlanders is naast adequate interculturele communicatie een open attitude gewenst om tot passende hulp te komen. In zijn artikel laat hij aan de hand van casuïstiek zien hoe dit in de praktijk werkt.

Susan Konst meldt in haar bijdrage *Tussen vraag en aanbod* dat de dialoog tussen cliënt en hulpverlener het ultieme middel is om vraaggerichte zorg te realiseren. Hiervoor is het onvoldoende om alleen uit te gaan van goede diagnostiek, warmte en echtheid van de hulpverlener. Vraaggerichte zorg komt niet concreet tot stand wanneer niet de autonomie en het cliëntenperspectief centraal worden gesteld. Hoe ze het precies bedoelt, kunt u in haar bijdrage lezen.

In dit nummer wordt in een tweetal artikelen stil gestaan bij de somatiek en perspectief van de straatkant in de psychiatrische zorg. Dat daarin de somatiek een centrale plek inneemt, is evident. **Connie Rijlaarsdam** komt tot ontluisterende bevindingen wanneer ze in *Een (on)gewenste zwangerschap bij verslaafde straatprostituees?* rapporteert hoe verslaafde vrouwen die op straat werken, met anticonceptie omgaan en de al dan niet bedoelde kinderwens. Ze laat treffend zien hoe snel betrokken hulpverleners deze groep vrouwen niet goed begrijpen en dat de vrouwen zelf bijzondere opvattingen hebben over het omgaan met anticonceptie.

Igor van Laere, de bekende Amsterdamse straatdokter, is onlangs gepromoveerd op zijn onderzoek naar *sociaal-medische zorg* zoals dat vanuit de GGD wordt gegeven *aan dak- en thuislozen in Amsterdam*. In zijn bijdrage worden de feiten keurig op een rij gezet en wordt het duidelijk hoe deze groep geïdentificeerd kan worden en welke hulp passend is. Onlangs vertelde van Laere dat hij iemand die op straat leeft en verward is, eerst op een bed in de maatschappelijke opvang of ziekenboeg tot rust laat komen, voordat hij met neuroleptica start. Een uitspraak om eens rustig over na te denken.

Petra Veldman beschrijft in *Over euthanasie, God en een lege stoel* op bijzondere wijze hoe ze in haar werk als SPV elementen uit de psychodrama combineert met andere invalshoeken, waaronder het narratieve verhaal. Het is in poëtische stijl geschreven en de cliënte lost op bijzondere wijze haar 'interne conflicten' op.

In Dichterbij komen opvattingen uit de praktijk aan bod. **Marlieke de Jonge** beschrijft haar ervaringen na het zien van een *Mensenzoo* en waarom dat in haar ogen een discutabele vorm is om als preventie-instrument in te zetten. In *Zo veel regelen dat het mislukt* laat **Gerard Lohuis** zien hoe regels het probleem (soms) alleen maar groter maken en in *Niets te verliezen en de schaamte voorbij* wordt beschreven dat achter een individuele daad een collectieve verantwoordelijkheid schuil gaat.

Hilbert van Doorne,
Gerard Lohuis